

nødebos gamle bøge, ege og graner fortæller skovhistorie

Skovhistorisk Selskabs sommer-ekskursion
gik den 12. juni til Nødebo skovdistrikt og
Skovskolen. 1982.

Af skovtaksator Børge H. Larsen,
Lindum Skovridergaard, Hobro.

Ca. 90 forstmænd og andre skovhistorisk interesserede fra hele landet samledes i den dejlige junimorgen, med en let regn, ved Skovskolen. Formanden, lektor i skovhistorie P. Chr. Nielsen bød velkommen, og derefter begav man sig over asfaltvejen og ind i den del af skoven, der grænser ned til Esrum sø.

Her blev de mange fremmødte budt velkommen til formiddagens tur af skovriden O. Kampmann, der indledte med at give følgende oplysninger om Nødebo skovdistrikt, der tilhører Staten, underlagt Skovstyrelsen (Miljøministeriet).

Distriktet omfatter den sydlige del af Gribskov - sydgrænsen følger hovedvej A 6: Hillerød - Fredensborg, + Nejede Vesterskov + Valby Hegn + Højbjerg Hegn + Aggebo - Græsted Hegn. Arealet er ialt på 3.280 ha, heraf bøg 1.000 ha, eg 300 ha, Andet løv (ask, ær, birk) 300 ha, nåletræ 1.450 ha (95% rødgran, resten lærk og douglas) og

230 ha ubevokset. Den planmæssige årlige hugst er 25.500 m³.

Distriktet er delt op i 5 skovparter med 5 skovfogeder, hvoraf skovfoged S. Løv deltog i turen. Endvidere er der normalt ca. 40 skovarbejdere - heraf ca. 20 boende i skovens huse. På grund af stormfaldet i november er der for tiden ca. 60 skovarbejdere + ca. 10 entreprenører med maskiner.

Stormfaldet 24. - 25. november 1982:

ca. 90.000 m³ gran.
ca. 10.000 m³ løvtræ.

Indtil midten af maj er der oparbejdet:

bøg	ca.	7.000	m ³
eg	ca.	800	m ³
A.L.	ca.	500	m ³
nål.	ca.	20.000	m ³

Blandingsskov på 210 år.

Første holdt blev gjort ved 34 meter høje bøge på 160 år, der står som overstandere. Det er træer af smuk kvalitet. Selvforyngelsen blev indledt for 15 år siden,

og den er lykkedes fint. Her er en god jordbundstilstand og jordbearbejdning har ikke været nødvendig. Da vildtbestanden i Gribskoven udkanter er lille, har det ikke været nødvendigt at hegne.

Ser vi mod vest, har vi en meget imponerende bøgeskov, der er ca. 210 år. Det er en plantage, der er anlagt af von Langen, der som bekendt kom til Danmark i 1763 for at indføre en ordnet drift i de kongelige skove. Plantagen er startet som en blanding med eg og bøg, samt sandsynligvis også ær og avnbøg, af de to sidste træarter findes der i dag ingen på 200 år, men kun 100-årige.

Lidt længere fremme af vejen står vi på en forhøjning i terrænet. Vi ser her en række bøge, der står på en fin linie, og det er den nordlige grænse for von Langens plantage. Alle von Langens plantagers grænser har en afvigelse fra øst-vest retningen på 15 grader mod syd, det var misvisningen i 1770, og det går igen i alle von Langens plantager. I 1770 blev her plantet eg og bøg. Lige foran os er det endt med at blive bøg, sydpå er det overvejende blevet til eg.

Vejen vi går på hedder Søvejen. På den højre side øjner vi en jordvold, der er på 100 x 30 meter. Hvad har disse volde været lavet til? Har her ligget en planteskole, måske til brug på von Langens tid? - Det kan også have været en fold til indfangning af heste, der var jo Frederiksborg-stutteriet.

Pompøse træer beva- res.

Lidt borte fra vejen fører skovrideren os ind til en eg, der har en diameter på 149 cm, det er et imponerende træ. Alderen kan vel være 300 år, så det kan leve mange år endnu, dersom man fjerner generende træer. Det har allerede været en pæn eg, da man indrettede stutterierne på Frederiksborg. Kongen gik meget op i at have nogle fine heste, så han kunne måle sig med andre fyrstehuse. - Lidt

længere fremme endnu en stor eg, med en diameter på 137 cm.

Nede ved Esrum sø når vi frem til Dronningens Bøge. Frederik IV har opført Fredensborg Slot og en af alléerne har retning herover, og alléen fortsætter 400 meter ind i skoven, så man kan se denne linie. Hvad var formålet med dette anlæg? Man ved det ikke. Det har måske været en grille hos kongen, at han fra slottet kunne kigge ind i Gribskov.

Området her ved søen kaldes Pibersletten. Indtil 1930 har det henligget som græsningsareal for en gård-ejer i Nødebo. Det har været en græsmark med spredte, store træer. Da græsningen holdt op, såede eg og bøg sig, og man søger nu at frembringe en egebevoksning af bredkronede ege, det skal være en lystskov, et sted hvor det skal være dejligt at gå tur om 100 år. Langs søen vokser dejlige, maleriske rødder, der hælder ud over vandet.

Skovriden G. Graae opfordrede med jagthornet deltagerne til at komme lidt rask afsted med signalet »Læg hånden på tasken og løb«. Graae oplyste, at navnet Gribskov, kan henføres til, at man kunne tage selv, selv gribe og opdyrke. Navnet Nødebo skulle være det samme som »kreaturskuret«, og det går måske helt tilbage til svedjebrugets tid, ca. 3.000 f. Kr. - I skoven kan man også se spor af højryggede ager.

Efter at have krydset asfaltvejen befinder vi os i Gribbs Plantage, formentligt fra von Langens tid. Lidt fra vejen er der en savgrav, hvorover man savede træet i gamle dage. En mand stod oppe og en nede i graven. Det har sikkert været ubehageligt for manden, der stod nede i graven, thi han fik jo alt savsmuldet i hovedet. Nogle af de store bjælker i Skovridergården Skovfryd er måske savet herude. Ved vejen kan man glæde sig over synet af en meget stor, gammel europæisk lærk.

Kommet frem til et stormfaldsareal, udtalte

skovrider Kampmann:

Her ser vi resultater af stormen i november. Her stod douglas på 50 år, distriktet havde ofret en del penge på denne bevoksning i form af opkvistning. Det stormfældede træ er nu lagt i sprinkleranlæg. 75 ha blev ryddet af stormen. Den foreløbige plan er at holde den nuværende træartsfordeling, 50% løv og 50% nål.

Jorden og klimaer i Gribskov indicerer, at man bør dyrke nåltræ. I yderkanten findes bedre jord. Inde i skoven ofte mager jord. Det er ikke mange steder i Danmark, hvor rødgran bliver 200 år, som vi lige har set.

P. Chr. Nielsen takkede skovrideren for den interessante formiddag, og nævnte at skovridergården her lå, således som von Langen i sin tid foreslog, at forstlige boliger burde ligge. Forstmandens hus bør ligge i en sund egn, hvor der tillige er godt vand enten af kildevæld eller af brønde. Jorden og udsigten må være god og fornøjelig, da dette meget bidrager til det menneskelige livs sundhed. Von Langen anbefalede også sine elever, at de skulle lægge sig efter kogekunsten, senere har det været damerne, der sørgede for, at forstmanden fik et velbehageligt liv.

- Der blev kaldt til frokost med tonerne fra det gamle parforcehorn, fint blæst af Gustav Graae, som altid har haft stor interesse for jagten, hvilket også har givet sig udslag i udgivelsen af bogen »Jagtsproget (Gyldendal, 1973), en bog som det kan anbefales jagtinteresserede forstmænd at læse.

Fornøjelig frokost.

Mens regnen styrtede ned, hyggede man sig med frokosten, der som altid i Skovhistorisk Selskab foregik under festlige former.

Ved denne lejlighed rettede P. Chr. Nielsen en tak til Selskabets æresmedlem, skovrider A. S. Sabroe fordi han var kommet tilstede. Graae hyldede ligedan Sabroe for det kolossale arbejde, som han udførte under krigen for at værne

om vore skove.

Når Sabroe havde været ude med tyskerne, skrev han en hel beretning - om de tyske minefelter.

Sabroe kommenterede: arbejdet kunne kun udføres med en vis frækhed. Jeg henviste ofte til Haag Konventionen, jeg kendte den ikke og det gjorde tyskerne heller ikke. Ligeledes henviste jeg tit til dagsbefaling af en eller anden dato i maj 1944, og oftest kendte den pågældende afdeling ikke befalingen. Den foregående afdeling havde sikkert taget den med tilbage til Rusland.

P. Chr. Nielsen gjorde opmærksom på Sabroes fantastiske erindringsbog.

»Udenfor skovvejen«, hvor der fortælles både om studietiden, oplevelser fra Siem, rejsen til Japan, og hvad Sabroe arbejdede med herhjemme.

Gode indlæg.

Generalforsamlingen blev afholdt oppe på Skovfryd gamle, smukt restaurerede loft. Også denne del af dagen foregik på en fornøjelig måde, og der kom mange morsomme indslag.

Værkfører Erwslev var dirigent. Harry Petersen og Hans Jarlov, Forstboligudvalget, efterlyste billeder fra gamle forstmandsboliger.

Trods sine snart 91 år, tog skovrider Sabroe også ordet ved denne lejlighed, og indledte med »Sådan en gammel rotte som jeg, kan ikke se en talerstol, uden at jeg skal derop. Tak for cognac til 90-årsdagen, den har bidraget meget til, at jeg står her i dag.

- Der burde laves en virkelig undersøgelse over bøgens vækst på muld og mor. Fr. Weiss lavede en del undersøgelser om kalktrang. Jeg vil opfordrer til, at der laves en undersøgelse over vandmøllerne i skovene. Forbindelsen mellem skoven og vandmøllen.

P. Chr. Nielsen gjorde opmærksom på, at der vil blive udgivet en mindebog om dr. Syrach Larsen, hvor vægten bliver lagt på skovhistorien.

Derefter fulgte en enig generalforsamlings udnæv-

nelse af Gustav Graae til æresmedlem, bl.a. for Graaes uegennyttige indsats med indsamling af optagelser af samtaler med mange af skovens folk. Æresmedlemsbrevet blev overrakt til Graae, med megen tak. Hertil svarede den gamle skovrider: Jeg føler mig meget beæret. I ingen andre selskaber har vi befundet os så godt. Her får man altid en god behandling.

Forskellige forstlige uddannelser.

Om eftermiddagen blev man vist rundt på Skovskolen, og forstander Aa. Marcus Pedersen orienterede om, hvad man beskæftiger sig med.

Man har ansvaret for skovteknikeruddannelsen. Der bliver uddannet 24 om året, men 150-200 søger om optagelse.

Nu har skoven også fået ansvaret for EFG-uddannelsen, der tager 36 måneder. Uddannelsen fører frem til, at man bliver faglært skovarbejder. Det er spændende, hvad der bliver af hele denne gruppe. Indtil nu har der været 40 elever om året.

Tillige har man skovarbejderuddannelsen. Der er et meget stort behov for denne undervisning på distrikterne, hvor der er stor udskiftning i arbejderstyrken

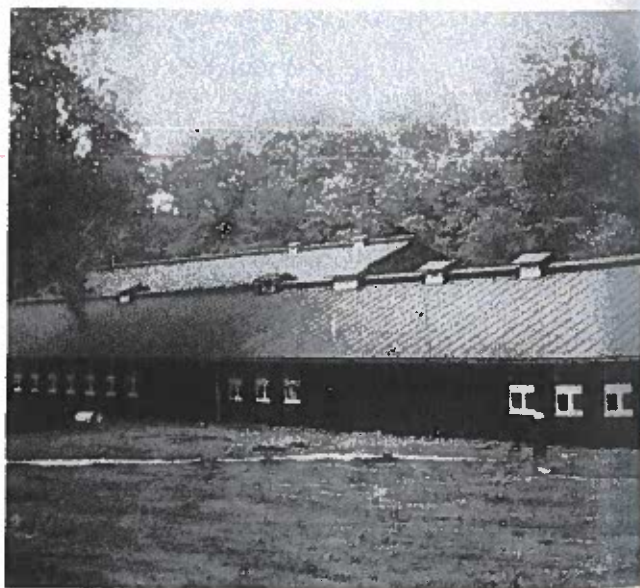
På Skovskolen er der til daglig 70-90 elever, skolen er bygget til 40. Man er i gang med et nyt byggeri. Ved nybyggeriet har man valgt at holde sig til sort/hvidt. Det er hensigten, at de sorte bygninger bliver skygger, der forsvinder under træerne.

De nye bygninger skal ikke ses, det skal være Skovfryd, man får øje på.

Under rundgangen på det store område, havde man lejlighed til at bese det nye boligkompleks, der består af 5 huse med 8 værelser i hver. Skolen råder over 7 traktorer og forskellige skovningsredskaber og andet udstyr.

Man var også inde i den nye gymnastiksal, der har en god akustik, da salen også skal bruges til foredragssal, den skal være et samlingssted, som kan blive til glæde for mange forsamlings.

Museumsinspektør, dr. phil. H. Henningsen, Helsingør, takkede Aa. Marcus Pedersen for den dejlige dag, bl.a. med ordene: »Ikke noget tilfælde, at det hele hedder Skovfryd. Den dejlige mad, jordbærtærten var særlig god. Det hele har været så venligt og rart. En oplevelse at se, hvor dejligt skolen er indrettet. Man har lært en frygtelig masse heroppe. Fremtidsplanerne lyder også meget fornuftige. Men gør nu ikke det hele til en »sortskole«.

De nye bygninger i sort/hvidt.